

بررسی حبس نامه به سال ۱۳۳۹ ه ق از اسناد شرعی دوره احمدشاه قاجار^۱

مقاله ترویجی

پرستو قاسمی اندرود*

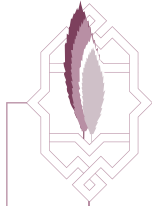
چکیده:

این سند از اسناد شرعی زنجان بنام حبس نامه که البته تفاوت‌هایی با وقف‌نامه دارد، به سال ۱۳۳۹ ه ق از امیر حسین خان عاصم السلطنه از خاندان مظفری زنجان در دوره حکومتی احمدشاه قاجار و مربوط به قریه آفکند از توابع شهرستان زنجان می‌باشد. سند در ۲۳ سطر به خط بسیار زیبای شکسته نستعلیق با مرکب مشکی بر روی کاغذ کاهی رنگ در ماه رمضان المبارک کتابت شده و سه نفر از شاهدان بر سند مهر زده‌اند در ظهر سند مهر یا نوشته‌ای دیده نمی‌شود. نویسنده سعی دارد به معرفی این سند که اولین بار شناسایی و بازخوانی شده به تحلیل سند، مهرها و هاشم بپردازد.

واژگان کلیدی: حبس نامه، امیر حسین خان عاصم السلطنه، دوره قاجار، قریه آفکند

* کارشناس ارشد باستان شناسی کارشناس اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان زنجان
pghasemi53@yahoo.com

۱. با تشکر از آقای بهمن خطیبی که این سند را برای مطالعه در اختیار اینجانب قرار دادند

حبس نامه:

حبس نامه یکی از اسناد شرعی دوره قاجار که تفاوت‌هایی یا وقف‌نامه دارد. وقف موجب زوال مالکیت وقف می‌شود به طوری که دیگر عین موقوفه در مالکیت واقف نبوده و ارث برده نمی‌شود، ولی در حبس نامه عین به مالکیت حابس باقی می‌ماند و همچنین ارث برده می‌شود و تمام تصرفاتی که منافات با استیفای غرضی بر آن حبس شده است نداشته باشد برای حابس جایز می‌باشد. (برگرفته از مرکز نشر و تنظیم آثار حضرت آیه اله العظمی بهجت)

در حبس نامه مالک می‌تواند به موجب عقد حق انتفاع از ملک خود را به دیگری واگذار نماید بدون آنکه عین آن را از ملکیت خود خارج نماید که در این صورت مدت اجاره در عقد از شرایط اساسی است. عقد لازم مادامی که مالک زنده است لازم است و با فوت او منحل می‌گردد اما اگر در عقد مدت گذارده شود آن عقد لازم خواهد بود.

ارکان حبس:

۱- حابس باید بالغ، عاقل، مختار و جایزالتصرف باشد.

۲- حابس باید مالک باشد.

۳- عین محبوسه به تصرف محبوس علیه داده شود.

۴- عقد

۵- جهت معامله یا محبوس علیهم معین باشد.

۶- آنچه حبس می‌شود، عینی باشد که با بقای آن بتوان از آن منتفع شد.

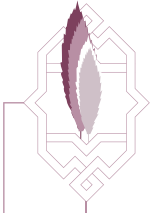
۷- مصرف یا مورد حبس مشروعیت داشته و حرام نباشد.

به صاحب عین مال مالک یا حابس گویند و به استفاده‌کننده از ملک منتفع یا محبوس علیه و به مورد حبس عین یا محبوسه گویند. گفتنی است مال منقول یا غیرمنقول و مشاع یا مفروز باشد. سندی که بر اساس ارکان فوق تدوین شده باشد حبس نامه می‌گویند. (رضایی، ۱۳۹۰: ۱۳۳)

امیر حسینخان عاصم السلطنه :

امیر حسین خان فرزند آقا خان مظفردولہ و از ابتدا در افواج محلی زنجان نزد پدر بود و درجه سرهنگی داشته است. مادرش معصومه خانم معروف به شاهزاده خانم دختر محسن میرزا میرآخور ابن عبدالله میرزا دارا بود. وی فردی باسواد و آزادی‌خواه بود. بسیار ثروتمند و جایگاه والایی در زنجان داشت. عاصم السلطنه از خاندان خطیبی‌های زنجان منشعب شده و امروزه در زنجان به فامیل مظفری مشهور هستند. اولین عیال عاصم السلطنه افتخار الدوله خانم دختر عباس‌قلی خان که عیال وی هم خدیجه سلطان خانم ملقب به احتجاب السلطنه بود. عیال دوم وی به نام سعادت خانم رسایی که فرزندانش به نام‌های علی اکبرخان، علی اصغرخان، علی اوسط خان، مهدی‌قلی خان و زینب مظفری بودند. عاصم السلطنه بعد از مشروطه و در زمان جنگ جهانی اول که اوضاع زنجان بحرانی بود فرماندار زنجان بود. علی‌اصغر مظفری فرزند مرحوم عاصم السلطنه نقل می‌کند که در قحطی آخرین سال‌های جنگ جهانی اول عاصم السلطنه از اموال شخصی خود در منزل به مستمندان خرجی می‌داد و به آنها بسیار کمک می‌کرد. عاصم السلطنه در سال ۱۳۲۷ شمسی برابر با ۱۳۶۷ قمری در زنجان فوت و در مقبره میرزایی دفن می‌گردند. (متن و تصاویر برگرفته از خطیبی، ۱۳۹۱: ۱۸۴) مظفردالدین‌شاه قاجار طی حکمی در سال ۱۳۱۵ شهر رجب‌المرجب امیرحسین خان را به لقب عاصم السلطنه منصوب نموده است. نوادگان عاصم السلطنه در زنجان با فامیل مظفری مشهور هستند.

عاصم السلطنه اصم السلطنه فرماندار زنجان در جنگ جهانی اول (فرد نشسته بر صندلی)

عاصم السلطنه سوار اسب به همراه قوچی‌های خود عازم شکارگاه اختصاصی

سنگ مزار عاصم السلطنه

متوفی به سال ۲۳ جمادی‌الثانی ۱۳۶۷هـ ق و ۱۳۲۷ هـ ش

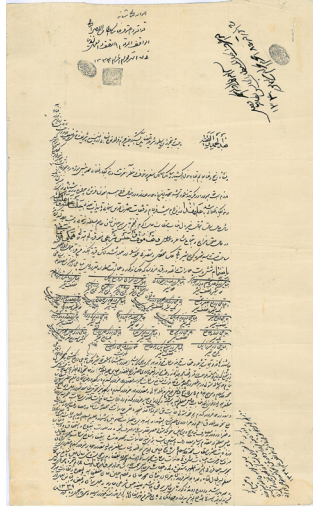
متن سنگ‌نوشته:

آرامگاه مرحوم مغفور آقای حسین مظفری عاصم السلطنه فرزند رضوانمان مرحوم

مظفرالدوله تاب ثراه ۲۳ ج ۲ مطابق ۱۳۲۷/۲/۳ ۱۳۶۷

ویژگی سند:

این سند در ۲۳ سطر به خط شکسته نستعلیق در مورد حبس شش‌دانگ قریه آفکند زنجان که در سال ۱۳۳۹ ه ق توسط امیر حسین خان عاصم السلطنه حبس گردیده است. سند مربوط به ۱۰۵ سال قبل است و تعداد ۳ نفر بر آن مهر تأیید زده‌اند.

بازخوانی حبس نامه

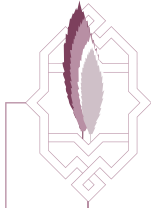
۱. بعد الحمد و التحیه باعث بر تحریر این سطور شرعیه المضمین آن است که چون عموم افراد نوع انسانی در وضع شریف و قوی و ضعیف لابد رخت اقامت از این دار فناء
۲. و نشاه رنج و غناء بعالم بقاء خواهد کشید و سالك مسالك سفر پر خوف و خطر آخرت و در خوابگاه ظلمانی لحد انیس مور و مار و هم خوابه تراب و احجار خواهد گردیده پس بر همه کس
۳. لازم است که همواره در فکر تهیه زاد و توشه به جهت این راه دور و دراز و در خیال فراهم نمودن فرش و چراغ و روشنایی برای این منزل تاریک
۴. و خوابگاه ظلمانی باشد علی‌هذا در این ایام میمنت فرجام توفیقات حضرت اقدس سبحانی و تأییدات صمدانی جلت عظمته و علت کلمته
۵. شامل حال سعادت اشتمال خیرمان جناب مستطاب اجل اکرم افخم آقای امیر حسین خان عاصم السلطنه زنجانی دامت جلالیه گردیده
۶. در حال صحت مزاج و اجتماع مشاعر و حواس وقف موقت و حبس شرعی نمود قریه

الی الله تعالی همگی و تمامی

۷. مساحت بیست و سه شعیر و یک ربع شعیر باقی ملک مختص و متصرفی خود را از جمله شش‌دانگ قریه آفکند من قراء محال قرابر جلوی خمسہ
۸. بانضمام شش دست عمارت واقعه در قریه مزبوره که ملک مذکور و عمارات مسطوره بقرار ذیل ابتیاعی از حضرات مفصله الاسامی

ابتیاعی از کربلای قاسم و برادر زاده هایش دو شعیر و نصف شعور، ابتیاعی از صبیای حقویردی دو شعیر ابتیاعی از پسران قربانعلی بیک میرزا بابا یک ربع و نیم شعیر، از آقا بابا یک ربع و نیم شعیر، از اکبر علی یک ربع شعیر، از بیک علی یک ربع شعیر، ابتیاعی از مالک‌اشتر و کاظم نصف شعیر، ابتیاعی از علی‌اصغر و شمسعلی یک شعیر و نصف شعیر، ابتیاعی از کربلای محرمعلی ورثه دولتخان یک شعیر و نصف شعیر ابتیاعی از مشهدی علی جان یک شعیر، ابتیاعی از اروجعلی و برجعلی دو شعیر و سه چارک، عمارت یک‌دست، ابتیاعی از علی شیر نصف شعیر، ابتیاعی از زیداله بیک یک شعیر، ابتیاعی از سیف‌اله بیک و ایلخانی دو شعیر، ابتیاعی از بیوک ویردی یک شعیر، ابتیاعی از ورثه ده ده کیشی نصف شعیر، ابتیاعی از اوجاقلی یک شعیر، ابتیاعی از اکبر علی نصف شعیر، ابتیاعی از موسی بیک یک شعیر، ابتیاعی از کربلای ابوالفتح یک ربع شعیر، ابتیاعی از کربلای محمدحسن یک شعیر و سه ربع شعیر، ابتیاعی از میرزا بیک یک ربع شعیر ابتیاعی از شیخعلی بیک ولد دوستعلی نصف شعیر، عمارت ابتیاعی از سیفعلی یک دست

ردیف	نام فروشندگان	مقدار فروش	تعداد عمارت
۱	کربلای قاسم و برادرزاده‌هایش	دو شعیر و نصف شعیر	
۲	صبیای حقویردی	دو شعیر	
۳	پسران قربانعلی بیک میرزا بابا	یک ربع و نیم شعیر	
۴	آقا بابا	یک ربع و نیم شعیر	
۵	اکبر علی	یک ربع شعیر	
۶	بیک علی	یک ربع شعیر	
۷	مالک اشتر و کاظم	نصف شعیر	
۸	علی اصغر و شمسعلی	یک شعیر و نصف شعیر	
۹	کربلای محرمعلی ورثه دولتخان	یک شعیر و نصف شعیر	یک دست عمارت
۱۰	مشهدی علیجان	یک شعیر	یک دست عمارت
۱۱	اروجعلی و برجعلی	دو شعیر و سه چارک	یک دست عمارت
۱۲	علی شیر	نصف شعیر	

۱۳	زیداله بیک	یک شعر	یک دست عمارت
۱۴	سیف اله بیک و ایلخانی	دو شعر	
۱۵	بیوک ویردی	یک شعر	
۱۶	ورثه ده ده کیشی	نصف شعر	
۱۷	اوجاقعلی	یک شعر	
۱۸	اکبر علی	نصف شعر	
۱۹	موسی بیک	یک شعر	
۲۰	کربلای ابوالفتح	یک ربع شعر	
۲۱	کربلای محمد حسن	یک شعر و سه ربع شعر	یک دست عمارت
۲۲	میرزا بیک	یک ربع شعر	
۲۳	شیخعلی بیک ولد دوستعلی	نصف شعر	
۲۴	سیفعلی	-	یک دست عمارت
جمع کل		بیست و سه شعر و یک ربع شعر	۶ دست عمارت

۹. می‌باشند با کافه توابعات شرعیه و ملحقات عرفیه مساحات مرقومه بهر اسمی و رسمی که باشد (بعد از استثناء مساحت دو شعر ملک ایتبایعی از علی کیشی و یک حجر طاحونه ایتبایعی)

۱۰. از شیخعلی که مساحت بموجب ورقه وقفنامهچه جداگانه وقف موبد بر تعزیه داری حضرت ابوالفضل العباس (علیه‌السلام اند) از حال تحریر الی انصرام مدت دو بیست و سی سال

۱۱. تمام که هر ساله متولی در هر عصر از محصولات و عائدات و منافع مساحات محبوسه مقدار دو خروار گندم بار کرده در بلده زنجان تسلیم حضرت مستطاب

۱۲. حجه الاسلام و مراجع الانام آقای آقا شیخ فیاض الدین مدظله العالی و مقدار دو خروار گندم بار کرده نیز تحویل جناب جلالت مدار از اجل آقای ابوالفتح خان

۱۳. مظفردولله اخوی زاده جناب حابس معظم الیه داشته و کرایه این چهار خروار گندم را از بابت عائدات نقدی مساحات محبوسه پردازد

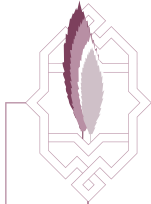
۱۴. و مقدار دو خروار گندم هم خود متولی از بابت حق التولیه هر سال اخذ نموده مابقی عائدات و محصولات آنها در مصارف خیریه و احسانات

۱۵. علی نحو الاطلاق اعم از عزاداری حضرت سید الشهداء و ائمه و حضرات معصومین و شهداء علیهم سلام و اطعام و اعانت اهل علم و سادات

۱۶. و فقراء و زوار و مصارف ترویج دین مبین بنحویکه متولی عصر تصویب نماید بشود و در صورت احتیاج و استحقاق وراث جناب
۱۷. حابس معظم له مقدم بر سایر مصارف و متعین است برای اخذ عایدات و محصولات و استیفاء منافع مساحات محبوسه و بعد
۱۸. از وفات حضرت مستطاب حجه الاسلام آقای آقا شیخ فیاض الدین مدظله و جناب مظفردولہ مقدار چهار خروار گندم مقرری بر ایشان
۱۹. صرف سایر خیرات و احسانات مثل باقی عایدات مساحات محبوسه خواهد شد و پس از انقضای مدت دو بیست و سی سال عین و منافع مساحات
۲۰. محبوسه حسبما قرر فی الشریعه المطهره متعلق باولاد اعقاب آقای حابس بحیث الارث خواهد بود و امر تولیت مادام الحیوه با خود آقای حابس
۲۱. معظم الیه اطلال الله بقاء و بعد با دو نفر فرزندان اعزان او جنابان محمد خان و غلام حسین خان حفظهما الله با اطلاع و نظارت همدیگر
۲۲. و بعد با ارشد و اورع اولاد ذکور آقای حابس موفق میباشد و صیغه حبس شرعی جاریه و عمل بر آن و قبض و اقباض بعمل آید
۲۳. فمن بدله بعد ماسمعه فانما علی الذین بید لونه و حررذلك فی السابع عشر من شهر رمضان المبارك من شهر سنه يك هزار و سیصد و سی و نه هجری و بالهذه سنه ۱۳۳۹

سجع مهر های حبس نامه سنه ۱۳۳۹ ه ق

ردیف	تصویر مهر	سجع مهر	صاحب مهر
۱		قل حسبی الله	ناشناس
۲		عباس	ناشناس
۳		عبده حسین علی	ناشناس

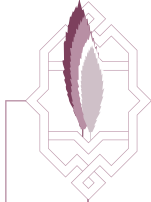
هامش سند :

- ۱- هو الله تعالى شانه قد اقر اعترف جناب مستطاب الاجل العالی الواقف المرقوم بالوقف والعمل الدنيا فی ۱۷ شهر محرم الحرام ۱۳۳۴
 مهر مربع شکل با سجع قل حسبی الله ۱۳۲۲
 مهر بیضی شکل با سجع عباس
- ۲- بسم اله تعالى وله الحمد قد اعترف الجناب المستطاب الحابس بكافه بما فصل فی الورقه فی ۱۸ محرم الحرام من شهور ۱۳۴۰
 مهر بیضی شکل با سجع عبده حسین علی
- ۳- توضیح آنکه مساحت محبوسه عاید نقد معینی ندارد بلکه مقصود این است که از محصول صیفی وشتوی آن کرایه آن چند خرور را که در متن مقرر شده داده حمل به شهر نموده وبارکرده تحویل داده شود حرر فی ثالث شهر شوال المکرم ۱۳۳۹
 *ظهر سند : فاقد هر گونه مهر یا نوشته ای است.

ساختار حبس نامه

ردیف	ترتیب اجزای متن	عبارت
۱	شروع متن	بعد الحمد و التحیه باعث بر تحریر این سطور شرعیه المضامین آنستکه چون عموم افراد نوع انسانی در وضع شریف و قوی و ضعیف لابد رخت اقامت از این دار فناء و نشاء رنج و غناء بعالم بقاء خواهد کشید و سالک مسالك سفر پر خوف و خطر آخرت و در خوابگاه ظلمانی لحد انیس ... رد همخوابه تراب و احجار خواهد گردیده پس بر همه کس لازم است که همواره در فکر تهیه زاد و توشه بجهت این راه دور و دراز و در خیال فراهم نمودن فرش و چراغ و روشنایی برای این منزل تاریک و خوابگاه ظلمانی باشد علیهذا در این ایام میمنت فرجام توفیقات حضرت اقدس سبحانی و تاییدات صمدانی جلت عظمته و علت کلمته شامل حال سعادت اشتغال خیرمان
۲	مشخصات کامل حابس	جناب مستطاب اجل اکرم افخم آقای امیر حسین خان عاصم السلطنه زنجانی دامت جلالیه
۳	شرایط تحقق حبس	در حال صحت مزاج و اجتماع مشاعر
۴	عبارت صحیح در حبس (اظهار صیغه)	وقف موقت و حبس شرعی نمود
۵	عین محبوسه	مساحت بیست و سه شعیر و یک ربع شعیر باقی ملک مختص و متصرفی خود را از جمله ششدانگ قریه آقکند من قراء محال قراء جلیل خمسه بانضمام شش دست عمارت

۶	حدود اربعه عین محبوسه	واقعه در قریه مزبوره که ملک مذکور و عمارت مسطورہ بقرار ذیل ابتیاعی از حضرات مفصله الاسامی ابتیاعی از کربلای قاسم و برادر زاده هایش دو شعیر و نصف شعیر ابتیاعی از صباپای حقویدی دو شعیر ، ابتیاعی از پسران قربانعلی بیک میرزا بابا یک ربع و نیم شعیر ، از آقا بابا یک ربع ونیم شعیر ، از اکبر علی یک ربع شعیر ، از بیک علی یک ربع شعیر ، ابتیاعی از مالک اشتر و کاظم نصف شعیر ، ابتیاعی از علی اصغر و شمسعلی یک شعیر و نصف شعیر ، ابتیاعی از کربلای محرمعلی ورثه دولتخان یک شعیر و نصف شعیر ، ابتیاعی از مشهدی علی جان یک شعیر ، ابتیاعی از اروجعلی و برجعلی دو شعیر و سه چارک ، عمارت یک دست ، ابتیاعی از علی شیر نصف شعیر ، ابتیاعی از زیداله بیک یک شعیر ، ابتیاعی از سیف اله بیک و ایلخانی دو شعیر ، ابتیاعی از بیوک ویردی یک شعیر ، ابتیاعی از ورثه ده ده کیشی نصف شعیر ، ابتیاعی از اوجاقعلی یک شعیر ، ابتیاعی از اکبر علی نصف شعیر ، ابتیاعی از موسی بیک یک شعیر ، ابتیاعی از کربلای ابوالفتح یک ربع شعیر ، ابتیاعی از کربلای محمد حسن یک شعیر و سه ربع شعیر ، ابتیاعی از میرزا بیک یک ربع شعیر ، ابتیاعی از شیخعلی بیک ولد دوستعلی نصف شعیر ، عمارت ابتیاعی از سیفعلی یک دست میباشند با کافه توابعات شرعیہ و ملحقات عرفیہ مساحت مرقومه بهر اسمی و رسمی که باشد (بعد از استثناء مساحت دو شعیر ملک ابتیاعی از علی و یک حجر طاحونه ابتیاعی از شیخعلی که مساحت بموجب ورقه وقفنامه جداگانه وقف موبد بر تعزیه داری حضرت ابوالفضل العباس علیه السلام اند
۷	مدت حبس	از حالتحریر الی انصرام مدت دویست وسی سال تمام
۸	محبوس علیه (منتفع / مصرف)	هر ساله متولی در هر عصارز محصولات و عائدات و منافع مساحت محبوسه مقدار دو خروار گندم بار کرده در بلده زنجان تسلیم حضرت مستطاب حجه الاسلام و مراجع الانام آقای آقا شیخ فیاض الدین مدظله العالی و مقدار دو خروار گندم بار کرده نیز تحویل جناب جلالت مدار از اجل آقای ابوالفتح خان مظفردولہ اخوی زاده جناب حابس معظم الیه داشته و کرایه این چهار خروار گندم را از بابت عائدات نقدی مساحت محبوسه پردازد و مقدار دو خروار گندم هم خود متولی از بابت حق التولیه هر سال اخذ نموده مابقی عائدات و محصولات آنها در مصارف خیریه و احسانات علی نحو الاطلاق اعم از عزاداری حضرت سید الشهداء و ائمه و حضرات معصومین و شهداء علیهم السلام و اطعام و اعانت اهل علم و سادات و فقراء و زوار و مصارف ترویج دین مبین بنحویکه متولی عصر تصویب نماید بشود و در صورت احتیاج و استحقاق وراثت جناب حابس معظم له مقدم بر سایر مصارف و متقین است برای اخذ عایدات و محصولات و استیفاء منافع مساحت محبوسه
۹	شروط ضمن عقد	-
۱۰	متولی فعلی وروش انتخاب متولی و شروط موثر در آن	و بعد از وفات حضرت مستطاب حجه الاسلام آقای آقاشیخ فیاض الدین مدظله و جناب مظفردولہ مقدار چهار خروار گندم مقرر بر ایشان صرف سایر خیرات و احسانات مثل باقی عایدات مساحت محبوسه خواهد شد
۱۱	وضعیت محبوسه پس از انتقضای مدت حبس	پس ازانقضای مدت دویست و سی سال عین و منافع مساحت محبوسه حسبما قرر فی الشریعه المطهره متعلق باولاد اعقاب آقای حابس بحیث الارث خواهد بود و امر تولیت مادام الحیوه با خود آقای حابس معظم الیه اطال الله بقاء وبعد با دو نفر فرزندان اعزان او جنابان محمد خان و غلام حسین خان حفظهما الله با اطلاع و نظارت همدیگر و بعد با ارشد و اورع اولاد ذکور آقای حابس موفق می‌باشد

۱۲	قبض و قبول متولی	و صیغه حبس شرعی جاریه و عمل بر آن و قبض و اقباض بعمل آید
۱۳	تاریخ تحریر	من شهر رمضان المبارک من شهر سنه یک هزار و سیصد و سی و نه هجری و بالهذه سنه ۱۳۳۹

اصطلاحات واسامی متن حبس نامه به ترتیب سطر :

لغات:

مشاعر و حواس: حواس ظاهری و باطنی

شعیر: هر شعیر یک نود و ششم زمین و ملک یک روستا را گویند .

وقف موقت و حبس شرعی: حبس دائم همان وقف است و حبس موقت که بعد از

مدتی دوباره در اختیار مالک یا وارث او قرار می گیرد .

ملحقات : اضافه شده

ابتیاعی: به معنای خریدن

حجر طاحونه: آسیاب آبی

انصرام: قطع کردن - به پایان رسیدن

محبوسه: به مورد حبس عین یا محبوسه گویند .

محمدخان و غلام حسین خان : فرزندان عاصم السلطنه از عیال اول خودش به نام

افتخار الدوله که ایشان دختر عباسقلی خان بودند . (خطیبی ، ۱۳۹۱، ۱۸۴)

خروار: واحد سنتی اندازه گیری - برابر با باری که خر می تواند حمل کند - سیصد کیلو

چارک: یک چهارم من معادل ده سیر یا ۷۵۰ گرم

حابس: به صاحب عین مال مالک یا حابس گویند.

اعانت: یاری طلبیدن

خامس: خامس آل عبا از القاب امام حسین (ع) که پنجمین نفر از اصحاب کساء

(حضرت محمد ، حضرت فاطمه ، حضرت علی ، امام حسن و امام حسین) می باشد .

اطال الله بقاء: خدای بقاء تورا یا او را زیاد کند .

اورع: پرهیزکار ترین

صیفی: به معنی تره بار - محصولات تابستانی

شتوی: به معنی گندم وجو - محصولات زمستانی

حسبی الله : عبارت حسبی اله زمانی به کار می رود که از هر کس غیر از خدا ناامید شوند و تنها امیدشان به خدا باشد . خدا برای ما کافی است وما به جز او به هیچ کسی نیاز نداریم .

اسامی افراد ومکان:

آقای امیر حسین خان عاصم السلطنه:

آقاخان مظفردوله فرزند ارشد میرزا ابراهیم خان سرتیپ خمسه شاخه ای از خاندان خطیبی های زنجان بود و مقام فرماندهی فوج خمسه را از پدرش به ارث برد. آقا خان از همسرش پنج پسر به نام های علیقلی خان مظفردوله ، ابراهیم خان عاصم السلطنه ، امیر حسین خان عاصم السلطنه ، حسن خان صمصام همایون ، محمد باقر خان مظفرنظام داشت .

مهر بیضی شکل با سجع عاصم السلطنه

قریه آقکند: از روستاهای بخش قره پشتلو زنجان

حجه الاسلام آقا شیخ فیاض الدین :

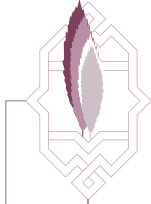
علامه حجه الاسلام آقا شیخ فیاض بن ملا محمد سرخه دیزجی در سال ۱۲۸۵ ه ق در سرخه دیزج از توابع شهر سلطانیه متولد شدند و مقدمات علوم وفقه و اصول را از والد خویش آخوند ملا محمد سرخه دیزجی آموختند پس از عزیمت به نجف اشرف با اجازه از علامه شیخ هادی تهرانی به مقام اجتهاد رسیدند .ایشان از علمای فاضل عصر خود در زنجان بودند .(نیرومند ، ۱۳۸۵: ۹۶)

ابوالفتح خان مظفردوله:

علیقلی خان فرزند ارشد آقاخان مظفردوله بود که پس از وفات پدر لقب مظفردوله یافت. فرزند ارشد علیقلی خان ابوالفتح خان مظفردوله بود که در حال حاضر نوادگان ایشان در زنجان نام خانوادگی مظفری دارند .

محمدخان وغلام حسین خان :

فرزندان عاصم السلطنه از عیال اول خودش به نام افتخار الدوله که ایشان دختر عباسقلی خان بودند (خطیبی ، ۱۳۹۱: ۱۸۸).

کتابنامه :

- خطیبی ، بهمن ، (۱۳۹۱). *تاریخ خاندان خطیبی* ، زنجان: نشر دانش زنجان
- رضایی ، امید ، (۱۳۹۰). *درآمدی بر اسناد شرعی دوره قاجار* ، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی ومطالعات فرهنگی
- نیرومند ، کریم ، (۱۹۸۵). *شرح زندگانی دانشمندان و روات رجال لشگری و کشوری استان زنجان* ، تهران: نشر عود